In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK: **TASH AW**

groeide op in Kuala Lumpur en woont in Parijs. Hij schreef drie romans, waarvan er twee genomineerd werden voor de Man Booker Prize. Zijn jongste boek is 'Wij, de overlevenden'.

© JeRoen Murré

'In mijn tienerjaren was ik dubbel dood. Ik ben de zoon van Chinese immigranten en in Maleisië – waar ik opgroeide – wil dat zeggen dat je in het publieke leven niet bestaat. De discriminatie in het land is zo geïnstitutionaliseerd dat leden van minderheidsgroepen bijvoorbeeld geen eigen zaak mogen hebben en in vergelijking met de dominante Maleisische moslims hogere cijfers moeten halen om toegelaten te worden tot de universiteit. Daarnaast was ik ook dood in de verhalen die ons collectieve bewustzijn vormen: in geen enkele roman vond mezelf terug. Mijn familieleden en vrienden ook niet trouwens. Exact daarom werd ik schrijver: om die doden alsnog een leven te geven.'

'Vandaag ben ik vooral bezorgd om mensen die in Maleisië nóg onzichtbaarder zijn: de vele arbeidskrachten uit Bangladesh, Nepal of Myanmar. Vorig jaar pleegde alleen al binnen de Nepalese gemeenschap meer dan één werker per dag zelfmoord. En onlangs hebben vier migranten uit Myanmar vier collega's onthoofd, gewoon omdat ze hen nog 200 dollar verschuldigd waren. Deze mensen worden zo ontmenselijkt dat de dood voor hen iets totaal anders gaat betekenen. Het is gemakkelijk om je blik af te wenden van zulke ongemakkelijke waarheden, maar ik wil ze net fixeren in ons collectieve geweten.'

'Net omdat ik ben opgegroeid tussen mensen met beperkte kansen, bij grootouders die hun dromen niet konden waarmaken, probeer ik zelf spijt te vermijden, vooral in relaties en vriendschappen. Ik wil absoluut geen scènes zoals die aan het sterfbed van mijn grootvader, waar verre verwanten en gemankeerde vrienden hun spijt kwamen uiten dat ze elkaar niet meer hadden gezien of geapprecieerd. Die mensen probeerden vervolgens hun schuldgevoel te sussen door mijn opa een papieren Mercedes te beloven. Op traditionele Chinese begrafenissen brengen de nabestaanden papieren versies mee van allerlei spullen die de dode volgens hen nodig heeft in zijn volgende leven: een huis, een auto, een vliegtuig. Mijn opa kreeg ze allemaal. Het hele dorpsplein stond ermee vol, waarna alles volgens het taoïstische gebruik werd verbrand. Ik was twaalf en vond die overdaad nogal ironisch gezien mijn opa in zijn echte leven altijd arm was gebleven.'

'Elk jaar verdronken er mensen tijdens het moessonseizoen en als tiener verloor ik klasgenoten die omkwamen tijdens een achtervolging door de politie. Het gekke is dat ik nu verder van de dood sta, maar dat hij me meer verontrust'

'Het hele gebeuren intrigeerde me meer dan dat het me beangstigde. In die tijd stond ik sowieso relatief dicht bij de dood. Elk jaar verdronken er mensen tijdens het moessonseizoen en als tiener verloor ik soms klasgenoten omdat die waren omgekomen tijdens een achtervolging door de politie. Het gekke is dat ik nu, op mijn 48ste, verder van de dood sta, maar hij me toch meer verontrust dan in mijn jeugd.'

'Niet dat ik echt bang ben om te sterven. In die zin ben ik boeddhistischer dan mijn westerse vrienden; ik geloof dat de dood even natuurlijk is als het leven. Mijn enige ongerustheid is dat ik niet genoeg tijd zal hebben om alles te lezen, bekijken en ervaren wat ik wil. Daarmee zeg ik niet dat mijn nabestaanden me stapels papieren boeken moeten meegeven naar het hiernamaals. Ik verlang sowieso niet meer naar zo'n traditionele Chinese begrafenis. Maar een westerse kerkdienst waarbij ze je kist in de grond laten zakken vind ik al even vreselijk. Ik ben er dus niet uit.'

'Ook waar ik wil sterven, weet ik niet. Ik vind het noodzakelijk om elk jaar een paar maanden in Maleisië door te brengen, ook omdat ik over Zuidoost-Azië schrijf, maar dan zie ik weer hoe mijn vrienden hun kritische vermogen moeten uitschakelen om te overleven. Ik betwijfel sterk of ik wil sterven in een land dat me nooit zal zien als een volwaardige burger.'

'En toch voelt Maleisië als de enige waarschijnlijke optie voor mijn laatste levensfase. Ik woon nu al eventjes in Parijs, met mijn Franse vriend, en daarvoor voelde ik me twintig jaar zeer gestimuleerd in Londen. Maar het voelde nooit alsof ik daar kon sterven. Het heeft onder meer te maken met taal. Ik beheers dan wel het Engels, ik heb er geen instinctieve connectie mee zoals met de Chinese en Maleisische dialecten van mijn jeugd.'

'Die dubbelheid brengt me de laatste tijd erg in de war. Al heel mijn volwassen leven ben ik mezelf aan het heruitvinden, maar nu lijk ik mezelf de moeilijke vraag te moeten stellen of dat wel zo nuttig was. Misschien zal de lokroep van thuis uiteindelijk de sterkste blijken. Misschien zal ik er alsnog eindigen, en zal de Chinese uitdrukking blijken te kloppen: alle bladeren vallen op een dag op de grond en keren terug naar de wortels.'

Opgetekend door Katrien Steyaert